

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. Quanti valoris oportet, sit res, pro cujus defensione interficere furem,
liceat? Ex part. 5. tract. 4. resol. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

habentem rem alienam in domo sua, si Dominum rei ingredientem ad eam recuperandam impediatur, si Dominus nequeat iuridice rem suam recuperare, vel si possit, non tamen absque magnis expensis, & molestiis. Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Ref. 47.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Notantium est etiam.

§. 1. **N**egatiue respondet Ioannes Harprechtus in comment. de iustit. iustit. tom. 4. tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia, n. 195. vbi sic ait. Est perelegans quæstio, vtrum furem equo proprio, vel in sui surrepto insidentem, & cum rebus meis aufugientem, ac quodammodo auolantem, si aliter eum assequi, & apprehendere, vel res meas recuperare non possim, sagitta, & globo tormentario tranuerbare, & transfigere, atque ita impunè occidere permittatur? Sed non impunè permittitur illud esse, firmiter statuumdum est, argum. l. si ex plagis §. 2. §. Tabernarius 1. sub sine ff. ad l. Aquil. & similitum allegatarum supra n. 173. Neque enim fur iste telo se defendit, nec nocturnus est, nec alium aggreditur; sed potius fuga sibi salutem querit: ac proinde licitè occidi non poterit. Sed & plene impium est, bona temporalia, licet in oculis & opinione hominum pretiosa fuerint, reuera tamen fragilia & caduca hominis ad imaginem Dei creati, occisione atque sanguine redimere & recuperare velle. Ita ille, sed nimis audacter. Et hanc sententiam tenet etiam Obrechtus tract. de defensione necessar. cap. 8. n. 12. & seq. Christianus Kremburgh tract. de eadem materia, qu. 7. n. 42. Volzius in leg. Cornel. de sicar. §. 7. nu. 104. Bullæus de iuribus generalissimis præceptis iuris, disp. 2. n. 53. Hulricus Hunnius in collegio criminali, disp. 8. n. 51. V. Vezembecius part. 1. consil. 19. nu. 52. Bocerus de duello, c. 9. n. 2. & alij penes ipsos.

2. Sed contra Harprechtum, & alios dicendum est licere ob defensionem facultatum interficere furem. Probatur.

Primo ex cap. olim. 1. de vestit. spoliat. & ex cap. 2. de homicidio, in quibus id licitum esse supponitur: nam licet in eo cap. 2. dicatur, occidisse te, tuaque liberando, vnde aliqui volunt non sufficere necessitatem liberandi tua, nisi necesse etiam sit te ipsum liberare: verius tamen est, verba illa non intelligi copulatiue, sed disiunctiue, alioquin nec sufficeret sola necessitas liberandi te, nisi adesset necessitas etiam liberandi tua bona. Si autem sola necessitas liberandi te est, quæ attenditur, frustra additum est, tuaque, cum defensio bonorum nullo modo excuset.

3. Secunde probatur, quia plus excedit vita spiritualis aggressoris vitam temporalem tuam quam eius vita temporalis bona externa tua: si ergo potes defendere vitam corporalem propriam cum dispendio salutis æternæ iniusti aggressoris, à fortiori poteris defendere facultates tuas cum dispendio vitæ corporalis eiusdem aggressoris. Et ideo Cardin. de Lugo de iust. disp. 10. sect. 2. n. 179. ad casum præsentis resolutionis respondet affirmatiue, sic enim ait: Difficultas in hoc puncto est, an non solum liceat occidere inuadentem, ne auferat tua bona, sed etiam vt recuperes postquam ablata sunt. Communiter Doctores dicunt, posse quidem, vi adhibita, recuperari, si incontinenti id fiat. Vnde exemplum adhibent, si fugiat fur cum tuo equo, potes enim eum fugientem telo, vel sagitta occidere, si admonitus non desistat; quia adhuc non est in tuto positus, nec pacificè possidet, ita Molina n. 6. contra Couarruiam: Lessius etiam n. 74. & alij passim, quia inuasio rei durat, donec se in tuto receperit, & quia nisi id esset licitum, defensio rerum magna ex parte esset inutilis, cum statim re accepta fures essent secuti, domino non potente vi impedire, ne cum ipsa abirent. Ita Cardinal. de Lugo; & præter Doctores citatos hanc etiam sententiam tenet Gaspar Hurtadus de iust. disp. 1. diff. 12. vbi sic ait: Obseruandum est non solum

esse licitum occidere furem rei magni momenti, quando eam nititur furari, & etiam quando actu furatus, & etiam quando re accepta fugit, quia etiam tunc censentur durare inuasio, seu aggressio; sed, vt aduertunt Vasquez de re iust. cap. 5. §. 1. dub. 8. Lessius dub. 11. Bonacina, & alij, etiam esse licitum eum occidere iam quietè habentem rem illam in domo sua, si dominum rei ingredientem ad eam recuperandam impediatur, si dominus nequeat iuridicè rem suam recuperare, vel si possit, non tamen absque magnis expensis, vel molestiis, quia fur etiam dum habet quietè rem in domo sua, est actu inuasor rei, & cum habendo infert actu inuilitiam. Secus est quando iam res illa non habetur à fure, quia tunc non potest dominus vi considerabili satisfactionem à fure sumere in alia re, quia iam fur non satisfaciens, etiam si actu peccet non satisfaciendo, non est inuasor, sed fuit; ille enim, qui non satisfaciendo rem non retinet, non dicitur inuasor, seu aggressor, sed omittens satisfactionem. Ita Hurtado. Non est igitur audiendum Harprechtus, & ante illum Couarruiam, quem ego improbau in p. 5. tr. 4. resol. 17. vide etiam Carpouzium comment. in leg. Regiam c. 4. §. 1. n. 2.

RESOL. XXXI

An si index desit, possit quis intrare in locum, vbi rem furatam in pacifica possessione sui constituit, & illum occidere cum moderamine, &c? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 37.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue cum Tamero in 3. sup. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 82. vbi sic ait: Si index desit, potest spoliatus locum, in quo res deposita est, ingredi, eamque sibi vindicare, etsi prohibeatur viam vi repellere. Ita ille, & ante illum Lessius lib. 2. c. 9. dub. 11. n. 75. vbi ita asserit. Si re certo loco deposita volens locum ingredi in eum locum vi impediatur, tunc videtur concessum vt viui vi repellat, meamque rem recuperem; si tamen desit index cuius opè id possum consequi. Hæc Lessius, & ita etiam hanc sententiam docet Malderus in 2. tract. 3. c. 1. dub. 13. §. dico ferri.

RESOL. XXXII

Quanti valoris oportet, sit res, pro cuius defensione interficere furem liceat? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 18.

§. 1. **A**d hoc dubium difficile quidem sic respondet Malderus in 2. 1. D. Th. tract. 3. c. 1. dub. 13. Quando res, quæ inuaditur, parui momenti est, non licet pro eius defensione furem occidere. Ita passim Theologi. Limitandum tamen, quando qui rem paruum sustulit ne reddat, incipit ferro inuadere repetentem, qui casus est in l. si ex plagis, §. tabernarius ff. ad l. Aquilam. Nocturnus etiam furem quidam hic excipiunt, verum neque his ob rem modicam, quando illud scitur non ablatum, occidi potest. Denique fieri potest, vt res modica magni momenti sit respectu possessoris, quod hic considerandum mouent additiones Iulij Clari, quæ fortè causa est quare non exprimitur Doctores certam quantitatem, ob quam liceat inuasorem occidere. Annotationes tamen ad Aterinum de malificis, mouent non debere esse minoris valoris, quam duorum aureorum. Ita ille, & Iason etiam in l. cum vi ff. de iust. & iure, n. 25. & Matheslanus in sup. §. 5. dicunt quod res vilis ad hunc effectum est à duobus aureis. Sortis etiam de iust. lib. 1. q. 1. art. 8. Aragon. in 2. 1. q. 64. art. 7. & Binsfeldius de iniuriis, & damno dicit. n. 95. concl. 1. existimant pro re vilis, nempe pro valore duorum, vel trium aureorum, non esse licitum homicidium, vel trium aureorum, non esse licitum homicidium occidere. Vnde videtur hos DD. asserere, quod si

fur iniuste aggradiatur accipere rem ascendentem ad summam quatuor, vel quinque ducatorum, resistentem domino posse illum interficere.

2. Sed plus addit Molina de Iustit. & Iure, tom. 4. tr. 3. disp. 16. n. 7. vbi sic ait. Quando autem quis iniuste aggradiatur usurpare rem etiam valoris vnius aurei, vel minoris adhuc valoris, resistente domino, aut custode illius, certe neque ad culpam, neque ad poenam aude-rem dampnare, qui illam defendendo interficeret eum moderamine inculpatae tutelae iniustum aggressorem; quidquid in contrarium cum Baldo & Angelo dicat Carcerius. Ita Molina, & post illum Bonacina de contr. tr. disp. 2. q. ult. sect. 1. p. n. 1. & ratio est, quia in tali casu inuasor non solum rem auferit, sed etiam magnam infert contumeliam, quae potest per vim repelli.

3. Verum has sententias ego non approbo, nimis enim laxae videntur; quis enim concederet pro vno, vel duobus aureis vitam hominis licite eripi posse? Nam licet te tuaque tuendi ius habeas, conferendum tamen est damnum quod tibi caues, cum illo, quod das, quamuis innocentis conditio melior sit. Dico ergo cum Strouersdorf. de Iust. & iure, in 2. 2. D. Th. q. 6. n. 1. 7. concl. 1. & aliis, rem propter quam alter interficiendus est; debere esse magni momenti vel ex se, vel in suo pretio, vel ex suo consequente, alioquin iniquum esset valde pro re parua eripere vitam hominis. Si tamen, ait Lessius lib. 2. c. 9. dub. 11. n. 68. verteretur tibi probro, nisi rem minimam sumi extorqueas; tunc posses conari, & si opus esset occidere, tunc enim non tam rei, quam honoris esset defensio. Ita ille, qui citat Sorum.

RESOL. XXXIII.

An liceat pro defensione vitae proximi occidere iniustum inuasorem?

Sed difficultas est, an ad id teneatur? Et quid, si vita proximi maxime sit necessaria Reipublicae, vel si Princeps, proprius pater, mater, frater, filius, aut vxor?

Et quid est dicendum, si inuasus cedat iuri suo? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 19.

§ 1. Respondeo affirmatiue, quia lege charitatis licitum est aliis facere, quod pro seipso quisque potest: at pro se potest quis occidere inuasorem, vt supra visum est; ergo poterit & proximo & confirmatur, quia talis censetur innocens, etiam si forte causam dederit inuasioni, semper enim inuasio iniusta est; innocens autem licite defendi potest; ergo, &c. Ita Filiucius tom. 2. tract. 29. cap. 4. nu. 54. Malderus in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 15. Molina de Iustit. tom. 3. tract. 3. disp. 18. Azorius tom. 3. lib. 2. cap. 1. q. 21. & alij communiter.

2. Sed difficultas est; an ad id teneatur? Molina de Iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 18. n. 3. & 4. Faber de restitut. in 4. sentent. dist. 15. q. 3. disp. 52. cap. 1. n. 14. affirmatiue respondent; quod tamen intelligunt, si absque notabili damno sui ipsius id praestare possit, quia vnusquisque tenetur magis se ipsum & sua curare, quam ea quae sunt proximi. Verum Filiucius loc. cit. n. 57. & Lessius lib. 2. c. 9. dub. 13. n. 92. docet, quod priuatus non tenetur tueri vitam alterius, quando non potest sine occasione inuasoris, quia nemo tenetur vitam suam tueri per mortem alterius. Ergo neque alienam. Aliqui tamen limitant hanc sententiam, videlicet quando persona defendenda non esset maxime necessaria Reipublicae, vel Princeps, vel proprius pater, mater, frater, filius, vxor: nam pro his defendendis non solum liceret, sed etiam teneretur quis occidere inuasorem; &

hoc etiam asserunt quando ex officio promisso, aut contractu obligatur quis ad custodiam proximi, & ita ex Aretino & Suarez docet Malderus in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 15.

3. Sed dices, quid si inuasus cedat iuri suo? Responderet Malderus vbi supra posse adhuc licite occidere inuasorem proximi, cum enim non sit dominus vitae suae, possum etiam eo inuito velle custodire, tanquam mandatarium Domini, qui vnusquisque mandauit de proximo suo. Idem docet Tannerus tom. 3. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 80. sed limitatur haec opinio; nisi inuasus serid dicat se nolle defendi, sed velle potius mori, quam occidatur inuasor in peccato mortali.

RESOL. XXXIV.

An liceat occidere inuasorem pro defensione rerum externarum proximi?

Sed difficultas est, an ad id teneatur? Et quid, si ex officio, iustitia lege, vt Ministri publici, &c. teneatur defendere proximum? Ex part. 3. tr. 4. Resol. 20.

§ 1. Respondeo affirmatiue, nam in omnibus euentibus, in quibus dictum est aliquem se, aut sua defendendo posse licite interficere iniustum inuasorem, in eisdem dicendum est esse licitum ceteris suum proximum defendendo interficere eundem aggressorem, quando ita necessarium est ad talem proximi honorumve illius defensionem. Atque id licebit non solum in praesentia illius, cum adiuuando, sed etiam in illius absentia ex praesumpta illius voluntate, bona illius defendendo. Ita Molina de Iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 18. n. 1. & alij communiter.

2. Difficultas est, an ad id teneatur. Molina vbi supra. n. 4. negatiue respondet, quoniam lex charitatis non tam arcte obligare videtur, vt cum tanto inuasoris detrimento teneatur quis conseruare bona proximi longae inferioris ordinis, praesertim cum si inuasor tunc interficiatur, regulariter vna cum corporali vita amittet aeternam. Adde quod ea interfectio non fieret sine maximo horrore, ac difficultate interficientis; lex autem charitatis non est offensa obligare id horroris ac difficultatis subire, vt cum tanto detrimento inuasoris bona longae inferioris ordinis defendantur. Ita Molina, qui asserit suam doctrinam intelligendam esse de his, qui non tenentur ex officio, vel iustitiae lege, vt Ministri publici, &c. defendere proximum.

3. His tamen non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Philipp. Faber de restit. in 4. sent. dist. 15. q. 3. disp. 52. c. 1. n. 3. vbi sic ait. An verò pro conseruandis bonis externis proximi teneatur tertius occidere iniustum inuasorem, est res valde dubia. Nam quod teneatur denunciare Principi & Iudici, qui eum puniat vitae ablatione, si opus sit, non est dubium propter praecipuum correctionis fraternalis sed an per se ipsum liceat eum occidere pro bonis externis, quae sunt ordinis inferioris, quam vita, est dubium. Vnde aliqui tenent partem negatiuam, & ratio desumpta à differentia bonorum corporis & externorum, nulla est, quia hoc casu pari pede currunt cum bonis corporis, quia iam supra concessit etiam Molina licere vnusquisque occidere inuasorem tam pro defensione suae vitae, quam suorum bonorum: ergo eadem ratio militat in defensione proximi. Cum ergo sacra Scriptura obliget vnusquemque ad defendendum proximum innocentem, iuxta illud Ezech. 17. Vnicuique mandauit Deus de proximo suo. & Pron. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem, & eos qui trahuntur ad interitum liberare non cesses. & haec sit lex naturae, sequitur quod pro liberandis bonis externis proximi innocentis, teneatur occidere iniustum aggressorem,

Sup hoc lege doctrinam Ref. p. accedens, & ref. seq.

Sup. hoc in ref. praerit a §. sed difficultas & in alio §. eius not.

Sup hoc lege doctrinam Ref. seq.

Sup hoc in ref. praerit a §. sed difficultas & in alio §. eius not.